

ΔΑΦ
3925

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΘΗΝΩΝ
5066
7-4-1958
392.5 ΔΑΦ

ΔΗΜ. Γ. ΔΑΦΕΡΜΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

Η ΑΡΠΑΓΗ
ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ

(ΕΝΑΣ ΓΑΜΟΣ ΣΤΗ ΚΡΗΤΗ)

Στοι γίνω
λογιστήρια
2. 4. Μελοσταίω
Χανιά

Θεσ. 5/11/53

ΡΕΘΥΜΝΟΝ
1951

392.5
ΔΑΦ

ΜΕΡΟΣ Α! Η ΚΛΟΠΗ

Ένας όγκος άνθρωπινος γιόμισε για μιὰ στιγμή τὸ πορτάκι, μοναδικὸ κούφωμα, τοῦ μοναχικοῦ στοῦ Καπετανοχώρι τοῦ Ψηλορείτη καφενεῖου τοῦ Γέρω—Σταυρῆ. Καί στ' ἄδειασμά του τὸ πορτάκι αὐτὸ, ἄφησε, κάτω ἀπ' τὸ λιγροστό φῶς τοῦ φθινοπωριατικοῦ ἐκείνου σουρουπου, νὰ διαγραφοῦν στοῦ δάθος τοῦ μαγαζιοῦ οἱ σιλουέτες πεντέξη χωρικών πού σοβαροὶ καὶ λιγομίλητοι ρουφοῦσαν γουργουρητὰ τὸν ναργιλέ τους ἢ παίζανε τὴν πρέφα τους. Μὰ ἡ εἰκόνα ἄλλαξεν μονομιᾶς, ὅταν ἀκούστηκε θαρειαὶ καὶ τονιστὴ ἡ φωνὴ τοῦ καινουργιομπασμένου νὰ λέει:

—«Ίντα μωρὲ κάθεστε ἐπαξὲ; Δὲν κατέτε μαθῶς ἴντα γίνηκε;».

Μὲ μιὰ φωνὴ βγήκεν ἀπ' τὴ δουδαμάρρα της ἡ πελατεία:

—«Ίντα γίνηκε μωρὲ Καζαμία;»

Κι' ὁ καινουργιομπασμένος ἕνας σαραντάρης δοκισίσοφος πού καμάρωνεν στοῦ παρατσούκλι αὐτὸ γιατί τὸν παράστενε σὰν πάντοτε πρῶτοκαλοπληροφηρημένο διίστηκενὰ ἐξηγήσῃ:

—«Νᾶτε μωρὲ. Ὁ Δημητρομανῶλης ἔκλεψε τὴν Περσεφονιά τοῦ Καπετάν Κωστάκι». Μπόμπα ἂν ἔπεφτε ἀπὸ κείνες τῶν δεκαχοσίων πού ἄφθονες ρίξανε πάνω στοῦ ἐνδοξο νησί οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτιστὲς, στὴν περίφημη κατάληψί του τὸν τελευταῖο πόλεμο δὲν θᾶκανε τόση ἔκπληξι, στὴ μικρὴ πελατεία τοῦ καφενεῖου τοῦ Γέρω Σταυρῆ. Για πότε παρεττήθηκαν οἱ ναργηλέδες, γιὰ πότε πεταχτήκανε τὰ χαρτιά. Σ' ἕνα λεπτὸ ἡ βουβὴ κι' ἄδρανῆς ἐκείνη μᾶζα πῆρε ζωὴ καὶ κίνησι. Ὁρθοστάθηκαν ὄλοι καὶ μ' ἕναν γνώριμο στοῦ ἡρωϊκὸ νησί ἀέρα ζύγισαν γιὰ δύο λέπτὰ τὴ μέση τους σφίγγοντας τὸ ζουνάρι τους κι' ἐπυρπόλησαν μὲ ἀδήμονες ἐρωτήσεις σύντομες καὶ μετρημένες τὸν πληροφοριοδότη. Κι' αὐτὸς πάλι, καμκαρωτὸς σὰν Ἐπιτελάρχης νικητὴς εἶχε σι μῶσει στοῦ τεζιάκι τοῦ μαγαζιοῦ κι' ἐλάβαινε στοῦ πεταχτὰ τὴν ἀμοιβή του, λές γιὰ τὴν μεγάλη εἶδησι, μέσα σὲ μιὰ «καντήλα» τσικουδιά.

—Πότες, πῶς, γιάντα;

—Ἐδαὲ πού ἡ κακομοίρα ἐπαινεῖν μὲ τὴν μικρότερη ἀδελφὴ τῆς τὴν Ζαφείρω, στοῦ βασιλικὸ πηγάδι γιὰ νερὸ....

—Καί...

—Ίντα καί. Ὁ κλέφτης ἐχώνουντονε στὴν κουφάλα τῆς τσουνολιάς πούνε στὴ στροφὴ μαζὺ μὲ ἄγνωστους ὄπλισμένους. Ὅταν οἱ κοπελιὲς ξέγνοιες πῆρανε τὴ στροφὴ οἱ κλέφτες πεταχτήκανε στὴ μέση τοῦ σωκακιοῦ, ἀρπάξανε τὴ Περ

σεφονιά φιμώνοντάς την και κόβοντάς τση τή μιὰ πλεξούδα γιά σημάδι τση κκοτοχῆς τση κι' ἔξαφανίστηκαν ὥστε νά πῆς κυδώνι και πρίν προλάβη ἡ ἀδερφή τση νά φωνάξη». Τό κκαφενεδάκι ἀδειασεν μονομιᾶς. Και τό πορτάκι του ἔκλεισε σέ λίγο μέ μιὰ τεράστια κλειδάρα πού ἐγκαταστάθηκε σάν μπασαλίκι στή μέση τοῦ ἰδιοκτῆτη..

Στό μεταξύ ἡ εἶδηση εἶχε διατρέξῃ τό Καπετανοχώρι, πού εἶχεν σταθῆ στό πόδι στό λεπτό. Φωνές ἀντρίκιες, σκληριές γυναικειές, οὐρλιάσματα παιδικά γεμίσανε μέ μιᾶς τήν ἡσυχη βραδυνή ἀτμόσφαιρα τοῦ χωριοῦ. Σκάλες ἀνεθοκατεβήκανε. Πόρτες και παραθύρια ἀνοίγονκλειστήκανε. Μαχαίρια και πιστόλες ξεκρεμαστήκανε ἀπ' τὰ φυλαχτάρια τους. «Ο πόλεμος εἶχε κηρυχθῆ πρίν ν' ἀποσυρθοῦν οἱ διπλωμάτες ὅπως λέμε. Και γι' αὐτό τά θύματα ἦταν πολλά στήν πρώτη ριζιά. Κι' ἦταν ἕνας πόλεμος παράξενος. Παίρνανε μέρος σ' αὐτόν ὄλοι κι' ὄλα. Ἄντρες και γυναῖκες. Γέροι και γρηές. Παληκάρια και μωρά. Σκύλοι και γάτες. Κότες και περιστέρια. Καθένας δέβαια μέ τόν τρόπο του. Οἱ ἄντρες μέ τὰ μπασαλίκια οἱ γυναῖκες μέ τίς τίς ρόκες και τίς πέτρες. Οἱ γέροι μέ τίς πατερίτσες (μπαστούνια) οἱ γρηέςμέτιςκατάρεςκαι τίς δρυσιές. Τάμωρά μέτὰ κλάματα. Οἱ σκύλοι μέ τὰ γαυγίσματα. Οἱ κότες μέ τὰ κκακαρίσματα και τὰ περιστέρια μέ τ' ἀγριεμένα φτερουγίσματα. Πόλεμος ὀλοκληρωτικός ὅπως θάλεγεν ἡ στρατιωτική γλώσσα. Στήν ἀρχή δέβαια τό κκακό περιωρίστηκε μέσα στή μικρή περιοχή τοῦ χωριοῦ. Οἱ πλατειοῦλες του γίνηκαν πρώτη γραμμή μετώπου. Οἱ ἀγκαθωτοὶ φράχτες τῶν περιβολιῶν του χρησίμεψαν γιά πρόχειρα μυτιρίζια. Τὰ ἐρημόσπιτα και τὰ κκαταλύματα στάθηκαν τά πρῶτα ὄχυρά, και τὰ πιό πρόχειρα πυρομαχικά ὑπῆρξαν οἱ πέτρες και τὰ ξύλα. Μά σέ λίγο πού ἡ μάχη φούντωσε και σταθεροποιήθηκεν οἱ ἀπέραντες πλαγιές τοῦ Γέρω Φηλορείτη τράνταξαν ἀπ' τό ντουφεκίδι, μέ τή συμμετοχή πιά και τῆς κοντινῆς χωροφυλακῆς πού σάν φύλακας κέρβερους τῆς «ἐννόμου τάξεως» χύθηκεν δικαιοματικά νά προστατέψῃ τοὺς κκαλεμμένους ἀναζητῶντας σάν πιστό λαγωνικό τόν «ἄρπαγα» στίς χαράδρες και στά σπηλιάρια τοῦ κοσμοξάκουστου βουνοῦ...

Και τό κκακό συνεχίστηκεν ἔτσι δύο, τρεῖς, τέσσαρις, πέντε, ἕξη, ἑπτὰ μέρες.

Μά ἀξίζει νά σημειωθῆ τό πῶς μέ λεπτομέρειες ζετυλίχτηκεν ἡ μάχη.

Ουδετερότητα ἐδῶ δὲν ἔχει θέβαια. Ἡ μὲ τὸν κλέφτη ἢ μὲ τὴν κλειμένην.

Βάσι στὸ χωρισμὸ αὐτὸ δίδει συνήθως τὸ συγγενολόγ. Παίξουν ὁμως σ' αὐτὸ ρόλο κι' ἄλλοι παράγοντες μιά πού στὰ χωριά λίγο πολὺ ὅλοι εἶναι συγγενεῖς. Γιατί ἡ σχέση ἀνάμεσα στίς μικρὲς κοινωνίες εἶνε ἀστάθμητη. Πολὺ εὐκόλα λόγου χάριν τὸ μῖσος ἀντικαθιστᾷ τὴν φιλία. Κι' ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ πολιτισμένον καὶ χριστιανικὸ ἔθιμο τοῦ συμμιθισμοῦ δὲν θὰ ὑπῆρχαν φίλοι στὰ χωριά. Στὰ χωριά ὅπου πατριδα εἶναι τὸ οἰκογενειακὸ χωραφάκι. Πίστη τὸ Ἐκκλησιδάκι μὲ τὸν ἀμόρφωτο παπᾶ. Οἰκογένεια ὅλα τὰ ζωντανά: Σύζυγος, παιδιὰ, τετράποδα καὶ πετούμενα. Διασκέδαση τὸ ἀνοιγόκλεισμα τῆς ματέλας (στόμα) πού ἀλέθει κι' ὅλο ἀλέθει ὅ,τι δὴποτε μὰ πρό πάντων κρέας, ἀφθονο κρέας, πολλές φορές κλεψίμιο, στήν γέννησι, στὰ βαφτίσια, στίς παντρεῖες καὶ στοὺς θανάτους. Μ' ἄς γυρίσουμε στήν ἱστορία μας. Οἱ κλέφτες μὲ τὴν βοήθεια τοῦ σκοταδιοῦ πού ἀπλώθηκε σέ λίγο χαθῆκανε στ' ἀμέτρητα λαγκάδια τοῦ Ψηλορείτη, ὅπως εἶπαμε. Ὁ γαμπρός ἔσυρε ἀθέλητά της τὴν κόρη σέ μιά σπηλιά πού πολὺ λίγοι ἀπ' τοὺς γυροχωρίτες ἐγνώριζαν κι' ἐπιδόθηκε στήν ἐξουθενώσει τοῦ θύματος μὲ τρόπο φυσικὸ δηλ. σὰν στὰ ζῶα, ἐνῶ οἱ συνεταῖροι διασκορπίστηκαν στὰ φαράγγια καὶ στίς πλαγιές γιὰ νὰ παραπλανήσουν τοὺς διώκτες, πού μὲ φτερά τὸ καπετανιλίκι τῆς προσβλημένης φαμέλλιας καὶ μὲ φυσικὸ σύμμαχο τὴν ἀστυνομία καὶ τὸ ἐπίσημο κράτος ἐψυχχαν μὲ λύττα (ὄχι τόσο γιὰ τοποῖον ὅσο γιὰ τὸν τρόπο τοῦ συνοικεσίου, ὅπως δηλ. θάκχαναν κι' ἂν τοὺς κλέβανε πρόβατα) σπιθαμὴ γιὰ σπιθαμὴ τὰ γνώριμά τους λημέρια, πού τόσο εἶχαν δοξάσει τὴν κλεφτουριά στὰ χρόνια τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς, φοβερίζοντας τὰ πάντα, πικρὸντας αἰχμαλώτους καὶ ὀμήρους, σκοτώνοντας ἀλόγιστα τὰ «ζᾶ» τῶν συγγενῶν τοῦ δράστη.

Μὰ ἀγκαλὰ καὶ τὰ μετόπισθεν δὲν ἔμειναν χωρὶς δράσι: Ἡ ἐφτάχρονη ἀδελφή τῆς κλειμένης ἔσπασε μὲ μιά πέτρα τὸ κεφάλι τῆς δεκάχρονης ἀδελφῆς τοῦ γαμπροῦ. Κι' ἡ γρηὰ γιὰ τῆς ἐφιλοδώρησεν μὲ μιά κοτρώνα τὴν πλάτη τοῦ γαμπροπατέρα καθὼς ὁ ἄμοιρος ἀνύποπτος καὶ σκυφτός πάνω στήν πατερίτσα του ἔτρεχε—ἔχοντας πίστη στή σεβασμιότητα τῶν ἄσπρων του μαλλιῶν,—στὰ μὲ τὸ ζῶρι συμπεθερικὰ του γιὰ νὰ πῆσῃ στὰ πόδια, νὰ παρακαλῆσῃ σὰν ἄλλος Πεζόστρατος τοῦ Ἐρωτοκρίτου, ἴσως ἐξευμενίσῃ καὶ προ-

λάβη δ,τι δέν ἐπρόλαβεν. Γιατί εἶναι ἀλήθεια ἀπίστευτο πού σέ τέτοιες ὥρες θρῖσκουν τόσο μῖσος στήν ψυχὴ τους οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πού κατοικῶντας στὰ μακρυὰ ἀπ' τόν ἀστικό πολιτισμό Ἑλληνοτόπια γεννοῦνται, μεγαλώνουν καὶ πεθαίνουν χωρὶς πολλές φορές νά κάμουν ἓνα δῆμα ἔξω ἀπ' τὰ ὅρια τοῦ χωριοῦ. Ὅλεσοὶ χάρες τους τῆς ἀπλότητας τῆς ὀλιγαρχίας, τοῦ φιλότιμου καὶ τῆς ἀγνότητας πᾶνε μονομιᾶς περίπατο σέ τέτοιες, σάν τὴν τωρινή μας, κρίσεις τῆς μακαρίας ζωῆς τους. Κι' ὅλη ἡ ναρκωμένη ζωώδικη κακωσύνη τους πού καλλιεργεῖται μέσα στό ζωώδικο περιβάλλον δ-που ζοῦν ὀρθώνεται τρομερὴ κι' ἀδυσώπιτη. Τό κουμποῦρι (τουφέκι, πιστόλι, μαχαίρι) πού ὀλοι τους κρατᾶνε καὶ τό χρησιμοποιοῦνε ἴδια γιὰ τὴν υπεράσπισι τῆς Πατρίδας, ὀταν τοὺς διατάξουν, γιὰ τὴν τιμωρία τοῦ κατασκοπέτη, καὶ γιὰ τόν σωφρονισμό τῆς παραστρατημένης ἀδελφῆς, ὀψώνονται ἄγριο καὶ τρομερὸ καὶ δέν μερώνει ἄν δέν χύσῃ αἷμα ἔ-στω κι' ἀπ' τὸ ἴδιο τό χέρι πού τό κρατᾶ. Μέτρον, λογική κι' ἔλεος δέν ὑπάρχει τότε οὔτε δρᾶμι. Σέ μιὰ στιγμή ἔτσι μπορεῖ νά καταστραφῇ τό πᾶν πού χρόνια ὀλόκληρα μέ αἷμα καὶ δάκρυ φτιάχτηκε. Στό κέφι μιᾶς στιγμῆς θυσιάζε-ται ἡ ἐλευθερία κι' ἡ γαλήνη πολλοῦ καιροῦ. Πόσο ἀλήθεια ἀκατανόητη εἶναι ἡ νοοτροπία τοῦ χωρικοῦ μας πού ὀ λαὸς μας τὴν χαρακτηρίζει πετυχημένα μέ παροιμίες σάν καὶ τοῦτες:

«Τοῦ χωριάτη τό σχοινὶ μόνό δέν φθάνει καὶ διπλό περισσεύει».

«Δόσε θάρρος τοῦ χωριάτη νά σοῦ δῆγῃ καὶ στό κρεββάτι». Ὅστος ὀ πρέπει νά ποῦμε πόσο δικαιολογημένος εἶναι αὐτός ὀ χοντροκομμένος χωριάτικος πολιτισμός μέ τὴν παρά-ξενη νοοτροπία.

Γιατί ὀ χωρικός μας συνήθως γεννιέται σέ μιὰ γωνιά τῆς γῆς πού τὴν κυκλώνουν βουνά, ξερόκαμποι κι' ἄγριο-πρίνια. Ἡ ἱστορία τῆς γωνιάς του αὐτῆς εἶνε σχεδὸν πάντοτε δουτυγμένη στὸ αἷμα γιὰ ἐλευθερωτικοὺς ἀγῶνες ἀπ' τὴ στιγμή πού ἰδρύθηκε. Κι' οἱ ἰδρυτές κι' οἱ κατοπινοὶ κάτοικοι τῆς εἶναι συνήθως ἀπόγονοι τραχιῶν ὀρεισιθίων πού δέν ἐ-γνώρισαν ποτέ πολιτισμένη ἡσυχία, νοικοκυρεμένη ζωή. Ἐνας ἀτέλειωτος ἀγῶνας ἐνάντια στή φύσι καὶ στοὺς συνανθρώπους. Νά ἡ ζωή τῶν χωρικών μας. Καὶ στὰ εἰρηνικά τὰ χρόνια στὰ λιγοστά αὐτὰ διαλείμματα πού τὴν ζωή τὴν κυβερᾶ ἡ σκέψις κι' ἡ λογική κι' ὄχι ἡ κουμπούρα κι' ἡ τρέλλα τοῦ γόδικιομοῦ, ὀ χωρικός μας δέν ἔρχεται σ' ἐπικοινων-

νά μέ τά πολιτισμένα κέντρα παρά μόνο γιά ν' ἀρπάξη στά πεταχτά ὅ,τι μπορέση, ὅ,τι προλάβη, τρῶφιμα ἀπ' ἐκεῖνα τά λιγοστά πού ὁ ἴδιος μέ τά πρωτόγονα μέσθ του δέν μπορεῖ νά φτιάξη. Καί μὲρῶσι τέτοια πού νά τοῦ μεγαλώση τήν πονηρία πού ἀφθονη ἔχει ἀπ' τήν κοιλιά τῆς μάνας του καί νά τοῦ δώση τήν δυνατότητα νά παζαρεύη τήν ψῆφο του στόν υποψήφιο βουλευτή πού τόν βλέπει μόνο κάθε παραμονές τῶν ἐκλογῶν. Καί ὕστερσ νά συρθῆ πάλι στό χωριό του σάν νέος ἡρώας του, σάν πολιτισμένος πρωτάρης του. Ἔτσι δημιουργεῖται ἡ χωριάτικη νοστροπία πού εἶναι ἓνα κρᾶμα χοντροκομένο βουνοῦ καί κάμπου, θυμαργιοῦ καί χρυσάνθεμου, χωριοῦ καί πόλης. Δέν εἶναι λοιπόν ἀδικαιολόγητη ἡ νοστροπία, κι' ἡ ἰδιότυπη ζωὴ τοῦ χωρικοῦ μας καί σέ ζητήματα σάν τοῦτο πού μιλάμε...

Ἄλλά πολυξεχάσαμε τήν Περσεφονιά καί τόν Δημητρομάνωλη.

Ξαφνικά τά πράγματα ἄρχισαν νά παίρνουν ἐπικίνδυνα τροπή. Κάτι συγγενεῖς κι' ὄχι ἀσήμενοι τοῦ Δημητρομάνωλη πού ζοῦσαν σέ μιὰ κοντινὴ πόλι καί πού ὡς τήν ὥρα δέν καταδεχόντουσαν νά τόν λένε συγγενή, ἐθίχθησαν ξαφνικά ἀπ' τόν γενικόν κατά τῆς οἰκογενείας καί τῶνομα τοῦ κλέφτη διωγμῶ καί πῆραν ἀπρόσμενα ρόλο στήν ὑπόθεσι. Κι' ἔτσι τά πράγματα ἀγρίεψαν. Τό κακό μεγάλωνε. Ἕνας ἀ μείλεχος πόλεμος ἐκηρύσσετο ἀνάμεσα στήν πόλι καί στό Καπετανοχώρι. Κι' ἐπειδὴ συνέπεσεν ἡ πόλις ν' ἀνήκει καί σ' ἄλλον Νομό τὸ κακό ξεπέρασε ἔτσι τήν περιωρισμένη περιοχὴ τῆς κλεψιάς καί πῆρε κι' ὑψώθηκε σέ διπλωματικὸ ἐπεισόδιο τῶν δύο Νομῶν. Ἀκόμα δὲ ἐπειδὴ συνέπεσε ἐπίσης οἱ δύο κλεμμένοι ν' ἀνήκουν σέ δύο διαφορετικὰ κόμματα (τά πιό δυνατά στήν ἄμοιρη χώρα μας) κατήντησε καί πολιτικόν ἐπεισόδιο πού ἀπὸ μιὰ διαστικὴ κυβερνητικὴ διαταγὴ πῆρε τεράστιες διαστάσεις πού οἱ ἔφημερίδες ἐκμεταλλεῦτηκαν ἀσύστολα καί φαντασιόπληκτα καί γιά μιὰ στιγμὴ τὸ πρᾶγμα φάνηκε πὼς τραντάζει ἀπὸ θεμέλια καί Κράτος καί Κυβέρνησι, τὸ σύμπαν ὀλόκληρο.

Ἡ Περσεφονιά κι' ὁ Δημητρομάνωλης ἔγιναν γιά μιὰ στιγμὴ τὸ κύριον θέμα τῆς ἡμέρας. Τάγματα καί συντάγματα κινητοποιηθήκανε γιά κάθε ἐνδεχόμενο. Στρατηγοὶ καί Ναύαρχοὶ ἔστειλαν ἐπιτελεῖα στά ἐπίκαιρα σημεῖα τῆς ἀναστατωμένης περιοχῆς. Συσκέψεις καί μυστικοσυμβουλία διεδέχοντο τὸ ἓνα τᾶλλο κι' ὁ κόμπος ἔσφιγγε κι' ὄλο ἔσφιγγε.

γε σάν Γόρδιος δεσμός. Λύσεις δὲν φαινότανε ἀπὸ πουθενά.

Τώρα θέβαια οἱ φανερὲς δικκιολογίες ἀλλάξαν. Οἱ συγγενεὶς κι' οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς κλεμμένης δὲν μιλοῦσαν πιά μὲ περεφρόνησι· γιὰ τὴν οἰκογένεια τοῦ Δημητρομανώλη γιὰ τὴ γίνηκεν κι' ἐδῶ ὅ,τι συμβαίνει πολλές φορές δηλ. νὰ ἀποδεικνύωνται πραγματικά καπετάνιοι καὶ δυνατοὶ ἐκεῖνοι πού ὡς τὰ τότε φαινότανε ἀνάξιοι καὶ ταπεινοί. Γιὰ τὸ «κακὸ-σειρὸς» ὁ Δημητρομανώλης γίνηκεν ἀφορμὴ ξαφνικά νὰ κινητοποιηθῆ τὸ σύμπαν. Γι' αὐτὸ στήν ἄρνησί τους τώρα οἱ συγγενεὶς τῆς γύφης ἐπικαλοῦτανε τὸ ποῖόν τοῦ κλέφτη (γδοῦρης, ἀδέκαρος). Μὰ ἡ πραγματικὴ αἰτία στὸ ἀκαμπτο πείσμα τους ἦταν τὸ θίξιμο τοῦ καπετανάτου τοῦ Καπετάν Κωστή. Ἄκουε ἐκεῖ νὰ κλέψουν τὴν κοπελιά του μέσα ἀπ' τὰ χέρια του; Ἡ στάσις του ἐνάντια στὸ ἐχθρὸ τοῦ περασμένου δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, τὸν εἶχε ἀνυψώσει σὲ μυθικὸ ἥρωα. Μὴνὰ δὲν ἐκάθιζε στὸ σπαθὶ του ὅπως λέγεται χαρὰ κτηριστικά γιὰ τοὺς τέτοιους. Τρόμος καὶ φόβος ἦτανε σὲ ἐχθροὺς καὶ φίλους. Καὶ τώρα νὰ κουρελιαστῆ μὲ τέτοιον τρόπο; Φρίττει ὁ νοῦς τοῦ τέτοιου ἀνθρώπου καὶ μόνο στὴ σκέψι τῆς προσβολῆς. Σάν Ταῦρος μαινόμενος ζητᾷ νὰ χύσῃ αἷμα ἔστω καὶ τὸ δικό του. Τὸ φιλότιμο σὲ τέτοιες ὥρες τυφλώνει τὰ πάντα.

Ἀκόμα καὶ τὸ πανίσχυρο πατρικὸ φίλτρο...

Ἔτσι ὁ Γόρδιος δεσμός ἐμπλεκε ὄλο καὶ πιὸ πολὺ...

Μὰ ξαφνικά παρουσιάστηκεν ὁ ἀπὸ μηχανῆς Θεός. Ἐντε λῶς τυχαία. Ὀλότελα ἀπρόσμενα. Καὶ νὰ πῶς:

Κάποιος μακρυνὸς συγγενῆς τοῦ ἄρπαγα καλοκαταστεμμένος ἀπὸ χρόνια στήν Ἀμερικὴ ἄκουσε ξαφνικά τὸ ὄνομά του στὸ ραδιόφωνο τοῦ συνοικιακοῦ καφενεῖου ὅπου τὴν ὥρα κείνη ἔπινε τὸν πάτροπαράδοτο καφέ του, καὶ πού ἦταν γιομάτο τὴν ὥρα κείνη. Μονομιᾶς ἀλαφιάστηκεν. Κίνησε δεξιὰ ἀριστερά τὰ μάτια του πού μεγάλωσαν πολὺ. Τέντωσε τὸν ἀδχένα του, κι' ὀρθοστάθηκε ρίχνοντας μιὰ δλύμπια ματιὰ στοὺς θαμῶνες τοῦ κέντρου πού ἀμίλητοι καὶ χαμογελαστοὶ παρακολουθοῦσαν τὴν κωμικοτραγικὴ ἱστορία τῆς Περσεφῶνης ἐκεῖμακρὰ στήν Κρήτη πού πῆγαινε νὰ σκεπάσῃ κάθε ἄλλη διεθνή ὑπόθεσι ἀκόμα καὶ τὸν πόλεμο τῆς Κορέας πού τώρα καὶ κάμποσο καιρὸ κρατοῦσε τὴν ἀνθρωπότητα σὲ τρομερὴ ἀγωνία.

—Ὁ Μανώλης! ὁ ἀνηψιὸς μου». Βρυχήθηκεν ὁ ἀνθρωπὸς μας σάν λιοντάρι πού ἀλαφιάζεται καθὼς μυρίζεται θήραμα

κάπου εκεί κοντά. Οί θαμῶνες τρώμαξαν γιά μιά στιγμή. Μά γρήγορα συνήλθαν γιά νά μάθουν ἀπ' τό στόμα τοῦ Ἑλληνα γιά τήν συγγενείά του μέ τόν πρωταγωνιστή ἐκείνης τῆς παράξενης ἱστορίας. Ἡ Κρήτη μέ τό ἥρωϊκό μεγαλεῖο πού τήν εἶχε κάμει καί πολεμικό παράσημο στήν Ἰαπωνία γιά τήν περίφημη Μάχη τῆς κατά τῶν Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν στόν τελευταῖο παγκόσμιο πόλεμο, γιά μιά στιγμή πήρε πάλι μυθικό ρόλο μέσα στό Ἀμερικάνικο καφενεῖο...

Ἀποτέλεσμα: ὁ συγγενής τοῦ Δημητρομανώλη συνέλαβε στή στιγμή, ἕνα μεγαλόπνοο σχέδιο. Ἐβγαλε τό καπέλο του καί τό πέρασε μ' ἐνθουσιασμό μπροστά ἀπ' ὄλους τοὺς θαμῶνες λέγοντάς τους συγχρόνως πῶς μέ τό ποσό πού ἐκεῖ νοι θά πρόσφεραν ἀνόδυνα καί πού θά τό μεγάλωνε καί μέ δικά του ἔλπιζε νά μαλακώσῃ τήν ἀκαμψία τῶν ἀντιπάλων τοῦ ἀνηψιοῦ του τοῦ Δημητρομανώλη...

Ἡ εἰδησις ἔπεσε στό Καπετανοχώρι σάν κεραυνός πού ση μειώνει τό τέλος μιᾶς καταιγίδας. Ὁ «ἄρπαγας» πήρε ἕνα τσέκ ἀπό κάποιον συγγενῆ του τῆς Ἀμερικῆς πού τοῦ ἐξασφάλιζε ὀριστικά καί καί μέ ἀπρόσμενο τρόπο μιά ζωή μέ πολλά μεγαλεῖα. Μονομιᾶς ἡ ἔνταση μαλάκωσεν. Ὁ χοντροκέφαλος ἐγωΐσμός τῶν κλεμμένων γίνηκεν ξαφνικά δι-αλλακτικός. Οἱ προτάσεις τῆς ἀστυνομίας καί τοῦ Κράτους γιά ἕνα ὁποιοδήποτε συμβιβασμό φάνηκαν τώρα συμφέ-ρουσες κι' ἐξυπηρετικές. Οἱ μεσάζοντες πήρην ξαφνικά στά χέρια τους κάποιες δικαιολογίες κι' οἱ κουδέντες τους ἄρχισαν νά λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἀπ' τοὺς ἀντιμαχομένους πού ξαφνικά λές καί εἶχαν κουρασθῆ καί ζητοῦσαν ὅπως ὅπως κάποια διέξοδο. Κι' αὐτό ἀφοῦ εἶχαν σάν ἀπολογισμό τρεῖς νεκρούς, δέκα σπασοκεφαλιάσματα καί καμιά ἑκατοστή τε-τράποδα θύματα... Μιά καί πήρε τέτοια τροπή ἡ ὑπόθεση ἡ ἐξέλιξή της ἦταν εὐκολή.

Ἀπό παντοῦ ὑπῆρχε τώρα καλή διάθεσις. Ἐ τόν ἄτιμο τόν παρά δουλιές τίς κάνει. Γιά πότε μερώνει τάχρια. Γεφυρώνει τ' ἀγεφύρωτα. Λογικεύει τά παράλογα...

Ὁ γάμος μέ τήν εὐχή πιά ὄλων κι' ὕστερα ἀπό τοὺς συμβιβασμούς πού ἔρριξαν στήν λήθη ἀκόμα καί τοὺς πρὸ ὀλίγου σκοτωμούς, ἀποφασίστηκε νά γίνῃ τήν μεθεπομένη Κυριακή. Καί τί ἀλλαγὴ μονομιᾶς! Τί μεταμόρφωση. Εἶναι κι' αὐτό μιά ἀπ' τίς χάρες τῆς Κρητικῆς ψυχῆς. Δέν κρατᾶ μνησικακία. Σήμερα μέ τήν κακοτυχιά στά μαχαίρια.

Κι' αὐριο ἀγκαλιαστοί στό φαγοπότι καί στή χαρά. Κορ

μιὰ πού χτές ἀγκαλιαζόντουσαν σ' ἓνα θανάσιμο καυγά, σή-
 μερα ἀγκαλιάζονται σ' ἓνα γαλήνιο χορό. Κι' οἱ ἥρωές μας
 πού πρὶν στέκονταν ἀντιπροστά σάν ἀντίθετοι ἠλεκτρικοὶ
 σπινθήρες ἔτοιμοι κάθε στιγμή γιὰ καταστρεπτικὴ ἔκρηξι,
 κοντοστένονταν τώρα γιομάτοι καλωσυνάδα.

Καί τὰ μαχαίρια πού χτές ὕψωνόντουσαν γιὰ νὰ τρυπή-
 σουν λεβέντικα στήθια ἀνεθοκατέβαιναν τώρα στὰ λαιμά-
 τῶν ἀθώων ἀρνιῶν πού σὲ λίγο θὰ διοχετευώτανε στάλαρῦγ
 γιὰ τῆς λεβεντιάς ἐκείνης γιὰ νὰ κινήσουν σ' ἓνα πανηγύ-
 ρι σὲ μιὰ θαυλωγία γαμήλιας χαρᾶς.

Καί τὰ ντουφέκια πού χτές ἀκόμα ἔχασκαν ἀνάμεσα κι'
 ἀντίκρυτας λυσσαμένων λύκων κι' ἐξεργούσαν τὸν θάνατο ἔ-
 στρεψαν σήμερα τὰ φλογοβόλα στόματα τοὺς πρὸς τὸν ἀτέρ-
 μονα οὐρανὸ γιὰ νὰ διαλαλήσουνστὰ πέρατα τῆς περιοχῆςμέ
 τὸ θορυβώδιχο τραγούδι τοὺς τὴν χαρὰ γιὰ τὴν ἔνωση δυὸ...
 ἐρωτευμένων ὑπάρξεων....

ΜΕΡΟΣ Β! Ο ΓΑΜΟΣ

Κι' ἀξίζει ληθινὰ, ὕστερα ἀπὸ τὰ τραγικὰ γεγονό-
 τα τῆς κλεψιάς νὰ διηγηθῆ κανεὶς τὴν εὐτράπελη πιά
 διαδικασία τοῦ γάμου πού ἐπηκολούθησε καὶ πού εἶναι
 ἡ γενικὴ εἰκόνα τῶν γάμων τῆς Κρήτης ὅπως γίνονται
 ἀκόμα καὶ σήμερα στὴν ἐποχὴ τοῦ ἑναερίου γάμου,
 στὰ πιότερα ριζοχώρια μας. Μὲ μερικές λεπτομερειακές
 διαφορὲς βέβαια κατὰ τόπους. Ὅκτὼ μέρες πρὶν ἀπ'
 τὴν τέλεσι τοῦ μυστηρίου ἓνας ἄνθρωπος τοῦ γαμπροῦ
 ὁ **«καλεστής»** φορῶντας τὰ γιορτινά του μὲ τό κρου-
 σάτο μαντήλι στό κεφάλι καὶ κρατῶντας μιὰ πλουμι-
 στή βούργια ἀπὸ κείνες πού χαρακτηρίζουν πάντοτε
 τίς κρητικὲς ἀποσκευὲς πῆρε ἀπὸ πόρτα τοὺς χωρια-
 νοὺς καὶ τοὺς κάλεσεν γιὰ τὴν μεγάλη χαρὰ τοῦ Δη-
 μητρομανώλη καὶ τῆς Περσεφονιάς τοῦ καπετὰν Κω-
 στάκι Γι' ἀμοιβὴ τῆς καλεσιᾶς του μάζεψε καὶ γιόμι-
 σε τὴν βούργια του διὰφορα μικροκανίσκια ἀπὸ τ' ἀ-
 μυγδαλοκάρυδα ὡς τὰ κεντιτὰ μαντηλάκια. Γιατὶ ἡ ἀ-
 ποστολή του ἦταν ἱερὴ ἀφοῦ μὲ τὸν ἐπισημότερο τρόπο
 ἐσημείωνε τὸ κόψιμο τῶν σκοινιῶν δηλαδ. τὴν γενικὴ

συμφωνία γιά τόν γάμο τών ἀπ' ἐδῶ κι' ἀπό κεῖ συγγενῶν. Ἡ δέ ἀποδοχή τοῦ καλέσματος ἦταν ἐερῆ ὑποχρῆσοι τῶν καλεσμένων πού δέν μπορούσε νά περιφρονηθῆ χωρίς σοβαρωτάτη δικαιολογία (θάνατος κλπ.).

Τήν Παρασκευή πρὶν ἀπ' τήν Κυριακή τοῦ γάμου (γιατί μόνον Κυριακή γίνονται οἱ γάμοι στά ψηλά παλιά χωριά μας) μαζώχτηκαν στό σπίτι τῆς νύφης οἱ στενότεροι συγγενεῖς ἀντιπρόσωποι τῶν συμπεθερικῶν κι' ἀφοῦ ἀνοιξαντά τσουβαλιασμένα καί κασσελιασμένα ὡς τότε προυκιά τῆς ὑποψήφιας τὰ καταμέτρησαν μ' ἀκρίβεια καί μέ μάρτυρα πάντοτε τήν Ἐκκλησιᾶ καί τόν παπᾶ τὰ κατάγραψαν στό «**Προκοχάρτι**» κι' ὕστερα κάτω ἀπ' τήν τοικουδοκατάνυξι καί τίς εὐχῆς «καλά ξέτελα στίς δουλειές μας» τὰ ξανατσουβάλιασαν ἀφοῦ τὰ ράντισαν μέ ρύζια, λουλούδια, ἀμυγδαλοκάρυδα, κουλούρια καί λεπτά καί φύγανε. Ἔτσι ἔγινε νά ποῦμε τὸ... προικοσύμφωνο χωρὶς συμβολαιογράφο καί χαρτόσημα γιατί στά ψηλά αὐτὰ τὰ Καπετανοχώρια κι' ὁ λόγος εἶναι συμβόλαιο, κι' ἀλοιμονὸ του πού τὸν παραβγῆ «ταχιά στήν ἅγια κρίσι» δηλαδή στήν δευτέρα παρουσία πού τόσο τήν φοβάται ὁ ἀφελῆς κι' ἀμόρφωτος συνήθως χωρὶς μας...

Τὸ Σάββατο ἔγιναν δυὸ ἄλλα στάδια τῆς γαμήλιας τελετῆς: Πρῶτα πρῶτα ἢ προσφορά τοῦ «**Κανισκιού**» δηλ. τοῦ δώρου τῶν καλεσμένων πρὸς τὸν γαμπρὸ. Ἐνας ἕνας οἱ καλεσμένοι αὐτοὶ γιόμισαν μιὰ θούργια κεντιτή, ὅπως πάντοτε, μέ διάφορα τρῶφιμα, πατάτες, κρεμμύδια, ἀμυγδαλοκάρυδα, κουκιά, καί ψαρὲς μακαρόνια καί ρύζια καί κρασί παλιό διαλεχτό πού φυλάγεται πάντοτε εὐλαβικά γιά τέτοιες ὥρες καί πρὸ πάντων κρέας πολλῶν λογιῶν καί ποιότητων... καί τήν πῆγαν πανηγυρικᾶ στό ἀπὸ μέρες καταστεμένο γαμπρόσπιτο. Τὸ κανισκι αὐτὸ ἦταν σὰν

νά ποῦμε ἕ συνδρομή τῶν καλεσμένων στά γαμήλια ἔξοδα τοῦ γαμπροῦ, πού καμιὰ φορά ἀφήνει καί κέρδος ἀνάλογα πρὸς τὴν πιτηδειςούνη τῶν «**Πικαίρων**» καί τῶν μαγείρων τῆς φέστας. [Ὁ Πικαιρὸς πού παραλαμβάνει καί τακτοποιεῖ τὰ κανίσκια εἶναι ἓνα εἶδος γενικοῦ οἰκονόμου τῆς τελετῆς. Ἀπ' τὴν παραμονὴ τοῦ γάμου ὁ γαμπρὸς τοῦ παραδίνει τὸ κονὰ κί του καί τοῦ ζητᾷ νά τὸ διαρμιστῆ (νοικοκυρέψη) ὅσο μπορεῖ καλύτερα καί νά τοῦ τὸ ἐπιστρέψῃ ὕστερα κι' ἀπ' τὴν τελευταία πράξι τοῦ γαμηλίου δράματος].

Ὑστερα ἔγινε τὸ «**Προυκοφὸρι**» δηλ. ἡ μεταφορὰ τῶν προυκιῶν ἀπ' τῆς νύφης στοῦ γαμπροῦ δηλαδ. στό καινούργιο νοικοκυριὸ τῆς. Οἱ καλεσμένοι τῶρα ντυμένοι στά γιορτινά τους πού στοὺς πιδ φτωχοὺς ἦταν ἓνα τραγελαφικὸ κρᾶμα παλιᾶς Κρητικῆς καί νέας Εὐρωπαϊκῆς φορεσιᾶς, μαζεύτηκαν τὸ ἀπογευματάκι στὸ γαμπρόσπιτο πού ἦταν ὅπως συνηθίζεται νιδκτι στο κι' ἀσβεστωμένο σὰν ἄσπρο περιστερᾶκι. (Στὰ κρητικὰ συνοικέσια τὸ σπῆτι συνηθῶς προσφέρεται ἀπ' τὸν γαμπρὸ πού ἀπὸ πολὺ νεαρὸς ἀγωνίζεται νά κτίσῃ ὅπως μπορεῖ τὸ δικὸ του σπιτάκι πού θὰ τοῦ δώσῃ τὴν μέλλουσα σύντροφο τῆς ζωῆς του). Ἀφοῦ ἤπιαν κάμποσες, κι' ἔρριξαν καί τίς ἀπαραίτητες ντουφεκιὲς γιὰ νά εἰδοποιηθοῦν τρόποντινά στῆς νύφης πὼς ἦταν ἔτοιμοι γιὰ νά πᾶνε νά κατακτήσουν τὴν περιουσία (προῖκα) τῆς, ξεκίνησαν μέ τοὺς λυράρηδες καί τοὺς τραγουδηστάδες μπροστά πού τραγουδοῦσαν στά καλύτερά τους (ἀφοῦ ἦσαν ἀκόμα λιγοπιωμένοι):

«Ἐδὰ τὰ παίρνω (δηλ. τὰ προυκιά) κι' ἔρχομαι, ἐδὰ τ' ἀναμαζώνω...»

Σὰν ἔφτασαν στὴ πόρτα τοῦ Καπετᾶν Κωστάκι ἔβαλαν ἓναν συμβολικὸ καυγᾶ γιὰτὶ τάχα οἱ συγγενεῖς

τῆς νύφης δὲν ἄφιναν τοὺς συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ νὰ μποῦν στὴν ἐστία τους πρὶν γίνῃ τὸ μυστήριο. Ἄφου τὰ συμβιδάσανε νὰ ποῦμε παράλαβαν τὰ σακκιά καὶ τίς κασσέλες μὲ τὰ προυκιά κι' ἄφου κεράστηκαν φύγανε φορτωμένοι καὶ τραγουδώντας πάντοτε φτάσανε καὶ τ' ἀποθηκέψανε ὅπως εἶναι συσκευασμένα στό γαμ πρόσπιτο.

Στό πιὸ ἀκριβὸ μέρος—στὴν κρεββατοκάμαρα—κρεμάστηκε τὸ εἰκόνημα ποῦνε τὸ πρῶτο καὶ σπουδαιότερο προυκιά τῆς. Στό περβάζι τοῦ πκραθυριῦ ἐτοποθετήθηκεν ἡ γλάστρα μὲ τὸν βασιλικόπου ἀπὸ καιρὸ εἶχεν φυτέφει καὶ ἐπότιζεν μὲ τὰ ἴδια τῆς τὰ χέρια ἢ ὑποψήφια. Ὑστερα πῆρε τὸν λόγο τὸ τραγοῦδι τῆς μασσέλας δηλ. τὸ φαγοπότι, τὸ τραγοῦδι κι' ὁ χορὸς στό γαμπρόσπιτο, μὲ τοὺς συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ. Τὰ μεσάνυχτα διαλυθηκεν τὸ γλέντι ἄφου εἶχαν ξεκαθαριστῆ δυὸ καζάνες λαζάνια (χειροποίητα μακαρόνια) πεντέξη ἀρνιά καὶ γομάρια φρουτικά τῆς φθινοπωριάτικης ἐποχῆς πεπόνια, καρπούζια σταφύλια, ρόγδια κυδώνια κλπ. (Οἱ γάμοι στὰ ψηλά χωριά μαεγίνονται συνήθως τὸ φθινόπωρο «μὲ τ' ἀγγιγμα τοῦ κρασιοῦ» ὅπως λένε). Ἔτσι πῆρε τέλος κι' ἡ φάσις αὐτῆ τοῦ γάμου. Τὸ προυκοφόρι...

Τὴν Κυριακὴν πιά μέρα τοῦ μεγάλου μυστηρίου οἱ καλεσμένοι στολισμένοι στὰ καλύτερά τους μαζεῦτηκαν μὲ τὸ γύρισμα τοῦ ἡλίου στὰ δυὸ πεθερικά καὶ μεπιοτὰ, λυρομπάντουρα καὶ χοροὺς κατὰστεσαν τοὺς μελλονόφους γιὰ τὸ «ΨΙΚΙ». Ψίκι ἢ συνεπαροιά εἶνε ἡ συνοδεία τοῦ γαμπροῦ ἀπ' τοὺς συγγενεῖς του γιὰ τὴν ἐκ μέρους του παραλαβὴ τῆς νύφης ἀπ' τὰ πεθερικά του, γιὰ τὸ στεφάνωμα. Ἐδῶ δὲ ἦταν τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ παράξενου ἐθίμου. Μπροστά μπροστά πῆγαινε ὁ μπαϊραχτάρης μὲ τὸ «ΜΠΑ·Γ·ΡΑΚΙ» (σημαία ἢ ἄσπρο ὕφασμα δεμένο σὲ κοντάρι μὲ τὴν περιφημῆ

γαμήλια κουλούρα ψηλά ψηλά). Ἀκολουθοῦσαν ὁ παπᾶς ἔτοιμος γιὰ ἱεροτελεστία καὶ ξοπίσω ἐρχότανε οἱ λυράρηδες κι' ὄλο τ' ἄσκέρι πού φάνταζε σάν ἀποκριάτικη παράτα μέ τίς πολύχρωμες παλιές φορεσιές.

Μερικοὶ καβάλαγαν Γαϊδουράκια σάν πού γίνεται ὅταν ἡ νύφη εἶναι σ' ἄλλο χωριό κι' ὁ δρόμος εἶναι κουραστικός γιὰ τοὺς καλοντυμένους Γαμηλιῶτες μέ τὰ δεκάχρονα πολλές φορές Γοβάκια καὶ στιβάνια πού στένεψαν στό μεταξύ. Οἱ μπαλωτιές κούκιζαν κάθε τόσο τὸν καθάριο οὐρανὸ γιὰ τὴν ὄλη πορεία ὑποκρίνονταν κατακτητικὴ ἐξόρμησι γιὰ τὴν κατάκτησι τῆς νύφης καὶ τῶν νέων συγγενῶν πού δῆθεν ἀρνιόνταν. Ἐθύμιζαν ἔτσι τὸν ψευτοπόλεμο πού κάνουν κᾶτι ἡμιάγριες φυλές τῆς Ἀφρικῆς σὲ παρόμοια περιπτώσι καὶ πού ἔχει πολλές φορές καὶ θύματα...

Τὰ τραγούδια τῆς πορείας αὐτῆς ἦταν σοβαρὰ καὶ συγκινητικά ὅπως ταιριάζει σέ τέτοια ὥρα πού πολλές φορές οἱ μελλόνυφοὶ συναντῶνται γιὰ πρώτη φορά κι' εἶναι γι' αὐτὸ θαθεῖα συγκινημένοι, δικαιολογημένα θέβαια. Σᾶν ἔφτασαν οἱ «ΨΙ-ΚΑΡΕΣ» (ὅπως λέγονται οἱ συνοδοί) στῆς νύφης τὴν παραλάβανε ὅπως ἄστραφτε ἀπὸ χαρὰ καὶ συγκίνησι μέσα στὰ πρῶτα τῶβαλα φουστάνια καὶ στὰ πεντόλιρα καὶ στὰ ντοντίνια (κολιέ) πού σκέπαζαν τὰ στήθια τῆς κι' ἐκίνησαν χαρούμενοι πρὸς τὴν ἐκκλησία ὅπου εὐλογεῖται πάντοτε ὁ γάμος στὰ χωριά αὐτά. Στὴν πορεία αὐτὴ πού γίνηκεν ἀπὸ διαφορετικὸ τώρα δρόμο—γιατί πρέπει νά πηγαίνουν πάντα δεξιά γιὰ τὴν δεξιά ἐξέλιξι ὄλων τῶν ζητημάτων τοῦ νέου ζευγαριοῦ—οἱ γαμηλιῶτες πού εἶναι τώρα ὄλοι οἱ καινουργιοσυμπεθέροι μὰ κι' ὅποιος ἄλλος θέλει (ἡ ἐκκλησία εἶνε γιὰ ὄλους ἀνοιχτὴ ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς ἀκάλεστους) τραγουδοῦσαν τὸ τραγούδι:

«Μιά κόρη συναπόθγανε τὸν ἄντρα τῆς στὰ ξένα.

Βαστὰ κερὶ καὶ φέγγει του ποτήρια καὶ κερνᾶ τον...

Κι' ὄσα ποτήρια τὸν κερνᾶ τόσα λόγια τοῦ λέει:

—Μισεύγεις ἀρχοντόπουλο κι' ἐμένχ πού μ' ἀφήνεις;

—Στὴν μάνα καὶ στὸν κὴρη σου καὶ στὰ πεθερικά σου».

Πού ὑποδηλώνει τίς ἀπαιτήσεις τοῦ γαμπροῦ γιὰ τὴν νέου θέσι τῆς γυναίκας του.

Στὴν ἐκκλησία ὁ παπᾶς παράλαβεν τοὺς νεοσύφους καὶ συρ

νάμενους τούς ἔμπασε μὲς στὸν ἱερό χωρὸ ἀπ' ὅπου δὲν θὰ θγαῖναν παρὰ ἀλυσοδεμένοι ἀπ' τὰ αἰώνια δεσμὰ τοῦ γάμου.

Στὸ μεταξὺ ἔξω στήθηκεν χορὸς πού ἔχει ἴσως σκοπὸ νὰ μετριάξῃ τὴν συγκίνησι πού ἄθελα δημιουργεῖ ἡ μεγάλη αὐτὴ ὑπόθεσις πού λέγεται παντρειά ἢ καὶ νὰ ἀπασχολεῖ τους δὲν χωρεῖ ἡ μικρὴ συνήθως σ' αὐτὰ τὰ μέρη ἐκκλησία.

Μετὰ τὸ «Ἡσαΐα χόρευε» ὅλα σταμάτησαν γιὰ νὰ περᾶσουν οἱ συγγενεῖς μπροστὰ ἀπ' τοὺς παντρεμένους πιά νέους γιὰ τὰ συγχαρίκια καὶ γιὰ τὸ σέ χρῆμα ἢ χρυσαφικὰ χάρισμα. Πολλές καὶ παράξενες εὐχές ἀκούστηκαν τότε ἀπ' τίς πιὸ ἐγκάρδιες καὶ σοβαρὲς ὡςτις πιὸ ἐπιπόλαιες καὶ σαχλές: «Νὰ ζήσετε καὶ ν' ἀγαπιέστε» ὡς ἀγαπῶ τὴν σκρίψα μου (χοῖρος). Καὶ «Νὰ ζήσετε καὶ νὰ κἀμετε πέντε γιοὺς καὶ μιὰ κόρη». (Ἡ ἀρρενογονία στὰ χωριά γιὰ λόγους ἴσως ἐργατικῶν χειρῶν θεωρεῖται μεγάλη ἐπιτυχία καὶ λακτᾶρα). Ἐξω στήν αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας ξαναστήθηκεν ὕστερα ὁ χορὸς μὲ πρώτους χορευτὲς τὸν κουμπάρο καὶ τὴν νύφη καὶ ἄνω ἀπ' τοὺς πιὸ διαλεχτοὺς Κρητικοὺς χοροὺς πού οἱ λυράρηδες ἔπαιζαν μ' ἐξαιρετικὸ τώρα κέφι καθὼς βλέπανε νὰ πέφτουν μπρὸς στὰ πόδια τους οἱ σὺραδάτοι παράδες. Ἕνας σοβαρὸς καὶ καλλίφωνος τραγουδιστὴς τραγουδῆξεν τῆς νύφης τὰ παινέματα.

«Νὰ θάλω θέλει πάλι ἀρχὴ τῆ νύφη νὰ παινέσω

μιὰ εἶν' οἱ χαρές τση πολλές φοβοῦμαι μὴ τὰ μπλέξω κλπ.»

Τὸ σούρουπο κίνησαν γιὰ τὸ σπῆτι τοῦ κατακτητῆ πιά γαμπροῦ, μονάχα τώρα οἱ καλεσμένοι. «Ὁ ἀκάλεστος στὸ γάμο δὲν βρίσκει σκαμνὶ νὰ κάτση νὰ κάτση» λέει μιὰ σχετικὴ παροιμία. Γιατί τὰ σερβίτσια τῆς τάβλας εἶνε πάντοτε ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπίσημα καλεσμένων. Στὴν νέα διαδρομὴ τραγουδιόταν τὸ:

«Πρόβαλε μάνα τοῦ γαμπροῦ καὶ πεθερὰ τῆ νύφης
νὰ ὀῆς τὸν ὀμορφο σου γιὸ μιὰ κόρη σου τῆ φέρνει.

Μὴν τῆ μαλώνεις πεθερὰ μήτε κι' ἐσὺ κουνιάδα
γιατί εἶναι παραπονιαρὰ κι' ἀλάργο ἀπὸ τῆ μάνα...»

Ἐξω ἀπὸ τὸ γαμπρόσπιτο ἔγιναν πάλι ἄλλες σολομωνικὲς κἄτω ἀπ' τίς χαροῦμενες μὰ καὶ τόσο ἐπικίνδυνες πολλές φορὲς ντουφεκιές. Αὐτὸ λεβέντες κάρφωσαν τὰ μαχαίρια τους πάνω ἀπ' τὴ πόρτα τοῦ νέου νοικοκυριοῦ κι' ἔκαμαν ἓνα εἶδος καμάρας πού θὰ περνοῦσαν οἱ νιόνυφοι κι' ἡ ἀκολουθία. Πρῶτα μπῆκε τὸ ζευγάρι. Ἡ μάνα τοῦ γαμπροῦ τοὺς ταΐσεν μελοκάρυδο μὲ τὴν εὐχὴ «τὴν γλυκάδα του νᾶχουν τὰ χεῖλη σας». Ὑστερα ταΐστηκαν ὁ κουμπάρος καὶ οἱ ἄλλοι κοντινοί.

Τό πιάτο επέρασε ὕστερα καί σ' ἄλλα χέρια ἀφοῦ ἡ νύφη θοῦ τηξε τό δακτυλάκι της κι' ἐσταύρωσεν μέ μέλι τό ἀνώφλι τῆς πόρτας κι' ἀφοῦ ἀδειάστηκαν ἐσπάστηκαν ἀπ' τόν τελευταίον γλύφτη. Μά ἡ «κωμωδία» δέν σταμάτησεν ἐδῶ. "Ἐνα ρόγδι πετάκτηκε μέ δύναμι ἀπ' τή νύφη στό πάτωμα τοῦ καινούργιου νοικοκυριοῦ της κι' αὐτό ἀνοίγοντας ἀπλώσε τήν ρόδινη εὐτυχία του. Μιά συνυφάδα πρόσφερε στή νύφη τό προζύμι μέ τό ὁποῖο θάκανε τό πρῶτο ζυμωτό της.

"Ἰστερα μπήκαν μέσα πηδῶντας ἕνα «ὄνι μέ λούρα» ἀπό κείνα πού ζεθοῦν τά θῶδια καί πού ἀλληγόρευεν τήν σιδερένια ἐγῶσι τῶν νεονύμφων. "Ὅλα θέβαια αὐτά εἶνε ὑπολείμματα εἰδωλολατρικῶν γάμων πού σήμερα προκαλοῦν μάλλον τήν θυμηδίαν. "Ἰστερα ὁ γαμπρός ὁδήγησε τήν καινούργια σύντροφο καί βασίλισσα τοῦ σπιτιοῦ του στόν «ΠΑΣΤΟ» μιά στολισμένη γωνιά μέ καναπέ καλοστρωμένο ἀπό μιά ἀπ' τίς ὠραιότερες πατανίες πού στά ναιάτα της εἶχεν ὑφάνη μέ μεγάλη πιτηδειωσύνη ἢ μάνα τοῦ γαμπροῦ καί πού παράστενεν μέ χοντρές γραμμές μέ μ' ὠραιότατους χρωματισμούς τίς... «κυανές κυρίες» τῆς Κνωσσού. Μόλις τοποθετήθηκεν στόν θρόνον αὐτό ἡ νύφη ἕνα ἀγόρι «ΜΑΝΑΔΟΚΥΡΟΥΔΑΤΟ» δηλ. μέ ζῶντας τούς γονεῖς ἔτρεξε κι' ἕκατσε στήν ποδιά της (γιά γοῦρι θέβαια ὥστε τό πρῶτο της παιδί νάναί ἀγόρι) καί δέν ἐκούνησεν ὥσπου ἡ νύφη τοῦδωκε τήν κουλούρα πού τά πεθερικά της τῆς εἶχαν χαρίσει στό ἔμπα της. Στό μεταξύ ἡ λύρα κουρτίστηκεν κι' ὁ χορός ἀρχισε σιγά σιγά μέ τό ἀπό τσικουδιά κέρασμα τῆς νύφης πού μάζεψεν ἔτσι τίς εὐχές γιά τό καλοστεκούμενο καί καλορρίζικο τοῦ νέου σπιτιοῦ της. "Ἰστερα ὁ Πέλικαιρος μέ τούς παραφατόρους του (βοηθούς) ἀρχισαν νά γιομίζουν τήν τάβλα (τραπέζι) ἀπό φαγητά πού οἱ καλεσμένοι, ἀφήνοντας καταϊδρωμένοι καί πεινασμένοι τόν χορό καί παίρνοντας θέσι ἕνα γύρω ἀπ' τήν τάβλα ἀρχισαν νά τά καταβροχθίζουν μέ λαιμαργία πού δέν κοιτάζει τύπους καί προσχήματα, καί πού θά νόμιζες πώς θάφερνεν στούς πιά πολλοὺς στομαχικές ἀνακατοσοῦρες ὕστερα ἀπό λίγα! Λαζάνια, κρέατα πολλῶν λογιῶν σαλάτες πολλές πολλές καί ζυδερεές καί φρούτα. Οἱ κουθέντες ἐπιπόλαιες καί σαχλές δέν ἔπαψαν οὔτε στιγμῆ. "Αφοῦ ἀδειάστηκαν κἀμποσες καζάνες φαγητά καί φορτία ὀλόκληρα φρουτικά ἀρχισαν πάλι ἡ λύρα ὁ χορός καί τό τραγοῦδι. Κι' ἡ ὀχλαγωγία τῆς μουσικῆς τῶν πυροβολισμῶν καί τοῦ κουθεντολογιοῦ ξέφευγεν ἀπ' τὰ χαμηλά καί μικρά παράθυρα τοῦ σπιτιοῦ κι' ἐγέμιζεν τήν νυχτερινή γαλήνη τῆς περιοχῆς. Θεέ καί

πού δρεθήκανε τόσες μαντινάδες; Κι' όλες μετρημένες όλες χαρακτηριστικές. Πότε παινέματα τῶν νεονύμφων πότε συμβουλές. Πότε εὐχές. Πότε ἀλληλοπειράγματα (αἱ «ἀμοιβαῖαι ὠδαί» τοῦ Ὁμήρου) καὶ πότε ξεχειλισμα πόνου καὶ παραπλόνου τῶν σεβνταλίδων τοῦ γλεντιοῦ:

Νύφη μου κερά νύφη μου στό πρώτο ζυμωτό σου,
ζάχαρι νάν' ἦ ζύμη σου καί κἀδιο τό νερό σου.

—Νύφη μου κερά νύφη μου καρύδι τονε κάμε,

καλά νά στρώσης τοῦ γαμπροῦ νά μή σέ ρίξῃ χάμε, κλπ.

Τά μεσάνυχτα οἱ συγγενεῖς τὰ μαζέψανε ἀπ' τοῦ γαμπροῦ γιατί δέν πρέπει νά ξημερωθοῦν ἐκεῖ μὴν... «τούς δάλουν τό σωμαρί», ὅπως λέγεται χαρακτηριστικά. Οἱ λοιποὶ ξημερωθήκανε στό χορό καί στό φαγοπότι. Τό πρωί τῆς Δευτέρας τοὺς σερβιρίστηκαν κοτσόσουπα γιά νά φρεσκαριστοῦν τρόπον τινά τὰ σκουριασμένα ἐντόσθιά τους. Ἔστερα ἀφοῦ φτιασιδωθήκανε στά πρόχειρα οἱ πιό ντελικάτοι ἀπ' τοὺς γλεντιστάδες ὄγνηκαν μέ λυροτραγουδά γιά τήν ἀπό πόρτα ἐπίσκεψι τῶν διπλῶν τώ-
ρα συγγενῶν, γιά τοὺς «ΑΓΙΑΣΜΟΥΣ» ὅπως λένε. Στίς ἐπισκέψεις αὐτές οἱ πιό λιγόψυχοι κι' ἐργατικοὶ ὄρθηκαν τήν εὐκαιρία νά κουδεντιάσουν καί νά τακτοποιήσουν πολλὰ ἀπ' τὰ ζητήματα τὰ τους. Δυό τρία σκονιά γιά νὰ συνοικέσια κοπήκανε. Μερικοὶ λογαριασμοὶ ξωφληθήκανε. Καί πολλὰ τσακώματα φιλιωθήκανε. Ὁ χωρικός σπάνια εὐκαιρεῖ γιά συζήτησι καί λογαριάσματα. Γι' αὐτό καί δέν ἀφήνει εὐκαιρίες σάν τοῦτες πού χαρακτηρίζουν τήν ὄλη κοινωνική ζωὴ του: Τόν γάμο, τήν δάφτισι, τόν ποθαμό, πού ὄλα ἔχουν ἄλλως τε τό ἴδιο φόντο. Φαγοπότι καί τραγούδι. Μόνο πού στόν θάνατο τό τραγούδι εἶναι πένθιμο καί βαρὺ συνήθως. (Λέμε συνήθως, γιατί ἀναφέρονται ποθαμοὶ μέ κρασοκατάνυξι πού κατάντησαν σ' ὄλονύκτιο γλέντι...). Τό μεσημεράκι καταστάλαξαν πάλι στοῦ γαμπροῦ ὅπου ἐγευματίσαν μέ συνεισφορά τῶρα τῶν συγγενῶν τοῦ γαμπροῦ. Ἔστερα ἀπό χορό ἔγινε πάλι ὄβλτα γιά τήν συμπλήρωσι τῶν ἀγιασμῶν μέ κατάληξι τό σπίτι τοῦ Καπετάν Κωστάνι ὅπου ἔγινε πάλι φαγοπότι ἀπό συνεισφορά τῶρα τῶν συγγενῶν τῆς νύφης. Κι' ἔστερα πάλι χορός καί τραγούδι καί στά δυό τῶρα πεθερικά. Τό βιολεῖ αὐτό πού καμιά φορά κρατᾶ καὶ ὀκτώ μέρες (ἀπό Παρασκευὴ σέ Παρασκευὴ) στή τωρινὴ φέστα πῆρε τέλος τήν Τετάρτη ὅποτε καί παίχτηκαν ἡ τελευταία πράξις τῆς κωμωδίας: «ΤΟ ΛΥΣΙΜΟ ΤῶΝ ΠΡΟΥΚΙΩΝ» στό γαμπρόσπιστο.

Ἡ γιορτὴ αὐτὴ πού ἦταν κι' ὁ ἐπιλογος τῆς ὄλης ὑποθέσε

ὡς μας ἔγινε τὸ θραδάκι τῆς τελευταίας μέρας. Οἱ πῖο στενοὶ καινουργιοσυγγενεῖς, ὅσοι θέβαια στεκόντουσαν στὰ πόδια τους ἀκόμα ἀπὸ τὴν κούρασι καὶ τὴν ἀγρύπνια, μαζεύτηκαν στὸ νέο νοικοκυριὸ καὶ ἐπιδόθηκα στὸν λύσιμον τῶν συσκευασμένων ὡς τότε προυκιῶν τῆς νύφης. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἔγινε πάλι ἀπὸ μανοκυρουδάτους ἀδελφία καὶ πρωτοξαδέφρια τῶν νεονύμφων, χάμω στὸν ὄντ' αὐτοῦ ποῦχεν γι' αὐτὸ πρωτύτερα καθαρισθῆ. Στὸ λύσιμον αὐτὸ πού συνοδευότανε, κι ἀπὸ μαντηνάδες σχετικὲς πρὸς τὰ ρουχικὰ πού κάθε φορὰ ξετσουθαλιαζότανε, οἱ ξεσακκιστάδες νὰ ποῦμε ἐπέπιωναν τὰ μικροπράγματα πού εἶχαν ριχτῆ καὶ τυλιχτῆ τότε στὴν καταγραφή, στὸ προυκοχάρτι (ἀμυγδαλοκάρυδα κουλούρια λεπτὰ κ.τ.θ.) Τὰ πρῶτα ρουχικὰ πού ἀπλωθήκανε μπροστὰ στὰ λαίμαργα μάτια τῶν θεατῶν γιὰ τὴν ὀμορφιά τους ἦσαν τὰ κρεβατοῦρουχα πού μάνι μάνισρωθήκανε στὸ κρεβάτι πού ἐπὶ τέλους ὕστερα ἀπὸ τόσα θραδιάθ' ἀγκάλιαζε κεινὴ τὴ νύχτα τὸ νιὸ ζευγάρι γιὰ νὰ δεχθῆ τὰ ἐρωτολόγια τους τὸ σπᾶσιμο τῶν ἀλαφιασμένων πόθων του, τὸ μεθύσι τῆς σάρκας του πού θὰ μείνῃ ἀσθυστο στὶς φλόγι-σμένες καρδιές του γιὰ ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ πού θ' ἀφήσῃ τὴ σφραγίδα του πάνω στὰ νυφικὰ σεντόνια τῆς πρώτης νύχτας —κάτι αἱμάτινες βούλες— πού τὴν ἄλλη μέρα θὰ πιστοποιήσουν στοὺς συγγενεῖς τὴν μέχρι τότε παρθενιά τῆς κυρᾶς τους.

Ἐστερα ἀπλώθηκαν καὶ τ' ἄλλα προυκιά. Τὰ κρουσάτα. μαντήλια καὶ τὰ μεταξωτὰ πουνάμισα τοῦ γαμπροῦ, οἱ πατανιές μὲ τίς κτυπητὲς καλλικατοῦρες, οἱ πετσέτες καὶ τὰ τραπεζομάντηλα, οἱ θούργιες καὶ τὰ βουργιάλια, ἀκόμα καὶ μερικὰ μωρουδιανά γιὰ τὸν μέλλοντα—καλῆ ὥρα—καρπότηξενώσεως. Ὅλ' αὐτὰ ἐγίνεσαν στὰ φῶρα καὶ καμαρωθήκανε ἀχόρταγα, ὕστερα περάσανε στὶς κασσέλες καὶ στὶς ντουλάπες κι' ἔδωκαν τὴν τελικὴ μορφή στὸ καινουργιοστεμένο νοικοκυριὸ. Ἀξίζει νὰ σημειωθοῦν δυὸ σχετικὲς μαντινάδες ἀπὸ κεινές πού τραγουδιότανε στὰ πεταχτὰ μὲ τὸ ἀπλωμα τῶν διαφόρων προυκιῶν.

Τὸ νεφαλάκι τ' οὐρανοῦ βαστᾷ νερὸ καὶ στοῦπα
κι' ἄς εἶνε καλορρίζικη τῶν νύφης μας ἡ προῦκια.

Τὸ νεφαλάκι τοῦρανοῦ βαστᾷ νερὸ καὶ χιόνι
κι' ἄς εἶνε καλορρίζικη τῶν νύφης τὸ σεντόνι κ.λ.π.

Ἔτσι ἐκλείσεν ἡ ἀλληλοῖα. Ἡ γιορτὴ εἶχεν τελειώσει. Οἱ καλεσμένοι συρτήκανε στὰ σπίτια τους κι' οἱ νιδνυφοὶ στὸ κρεβάτι. Ἡ κλοπὴ εἶχεν ἐξαγριστῆ. Οἱ ἁμαρτωλοὶ εἶχαν ἀθωωθῆ. Μὲ τὸ καλὸ!...

ΤΕΛΟΣ

